

ساختار کتاب

کتاب شب امتحان **جامعه‌شناسی (۳) دوازدهم** از ۴ قسمت اصلی تشکیل شده است که به صورت زیر است:

۱) آزمون‌های نوبت اول: آزمون‌های شماره ۱ تا ۴ این کتاب مربوط به مباحث نوبت اول است که خودش به دو قسمت تقسیم می‌شود:

(الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۱ و ۲ را درس به درس طبقه‌بندی کرده‌ایم. بنابراین شما به راحتی می‌توانید پس از خواندن هر درس از درس‌نامه تعدادی سؤال را بررسی کنید. حواستان باشد این آزمون‌ها، ۲۰ نمره‌ای و مثل یک آزمون کامل هستند. در کنار سؤال‌های این آزمون‌ها نکات مشاوره‌ای نوشته‌ایم. این نکات به شما در درس خواندن قبل از امتحان و پاسخگویی به آزمون در زمان امتحان کمک می‌کند.

(ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۳ و ۴ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم تا دو آزمون نوبت اول مشابه آزمون‌ی را که معلمان از شما خواهد گرفت، ببینید.

۲) آزمون‌های نوبت دوم: آزمون‌های شماره ۵ تا ۱۲ امتحان‌های نهایی برگزار شده در سال‌های ۹۸، ۹۹، ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ هستند. این قسمت هم، خودش به ۲ بخش تقسیم می‌شود:

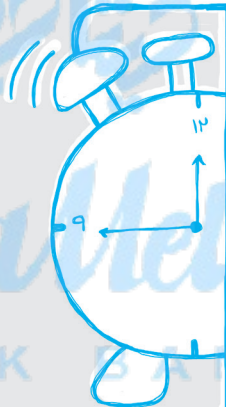
(الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۵ تا ۸ آزمون‌های نهایی خرداد ۹۸، خرداد و شهریور ۹۹ و دی ۱۴۰۰ هستند که طبقه‌بندی کرده‌ایم. با این کار باز هم می‌توانید پس از خواندن هر درس تعدادی سؤال مرتبط را پاسخ دهید. هر کدام از این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره دارند. در واقع در این بخش، شما ۴ آزمون کامل را می‌بینید. این آزمون‌ها هم نکات مشاوره‌ای دارند.

(ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۹ تا ۱۲ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم؛ پس، در این بخش با ۴ آزمون نوبت دوم، مشابه آزمون پایان سال مواجه خواهید شد. این آزمون‌ها به ترتیب امتحان‌های نهایی خرداد ۱۴۰۰، خرداد ۱۴۰۱، شهریور ۱۴۰۰ و شهریور ۱۴۰۱ است.

۳) پاسخ‌نامه تشریحی آزمون‌ها: در پاسخ تشریحی آزمون‌ها تمام آن‌چه را که شما باید در امتحان بنویسید تا نمره کامل کسب کنید، برایتان نوشته‌ایم.

۴) درس‌نامه کامل شب امتحانی: در این قسمت تمام آن‌چه را که شما برای گرفتن نمره عالی در امتحان جامعه‌شناسی (۳) نیاز دارید، تنها در ۱۱ صفحه آورده‌ایم، بخوانید و لذت‌ش را ببرید!

یک راهکار: موقع امتحان‌های نوبت اول می‌توانید از سؤال‌های درس‌های ۱ تا ۵ آزمون‌های ۵ تا ۸ هم استفاده کنید.

فهرست

صفحه نوبت	صفحه آزمون	صفحه پاسخ‌نامه
اول (طبقه‌بندی شده)	۳	۳۰
اول (طبقه‌بندی شده)	۵	۳۰
اول (طبقه‌بندی نشده)	۷	۳۱
اول (طبقه‌بندی نشده)	۹	۳۲
دوم (طبقه‌بندی شده)	۱۱	۳۳
دوم (طبقه‌بندی شده)	۱۳	۳۳
دوم (طبقه‌بندی شده)	۱۶	۳۴
دوم (طبقه‌بندی شده)	۱۹	۳۴
دوم (طبقه‌بندی نشده)	۲۲	۳۵
دوم (طبقه‌بندی نشده)	۲۴	۳۵
دوم (طبقه‌بندی نشده)	۲۶	۳۶
دوم (طبقه‌بندی نشده)	۲۸	۳۶

بازمبندی درس جامعه‌شناسی ۳

درس	نوبت اول	نوبت دوم	دی و شهریورماه
اول	۴ نمره	۵ نمره	۱/۵ نمره
دوم	۴ نمره		۱/۵ نمره
سوم	۴ نمره		۱/۵ نمره
چهارم	۴ نمره		۱/۵ نمره
پنجم	۴ نمره		۱/۵ نمره
ششم	-	۳ نمره	۲/۵ نمره
هفتم	-	۳ نمره	۲/۵ نمره
هشتم	-	۳ نمره	۲/۵ نمره
نهم	-	۳ نمره	۲/۵ نمره
دهم	-	۳ نمره	۲/۵ نمره
جمع	۲۰ نمره	۲۰ نمره	۲۰ نمره

شماره	kheilisabz.com	زمان آزمون: ۸۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	جامعه‌شناسی (۳)				
ردیف	آزمون شماره ۱							
۰/۵	<p style="text-align: right;">درس اول</p> <p>۱ صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید. الف) دانش عمومی، حاصل از زندگی است و انسان‌ها آن را در طول زندگی خود به دست می‌آورند. ب) دانش علمی گسترده‌ترین بخش از ذخیره دانشی ما را تشکیل می‌دهد.</p>			۱				
۰/۵	<p>۲ عبارات زیر را کامل کنید. الف) دانش علمی حاصل تأمل، خردورزی و کاوش‌های عقلی نسبت به است. ب) هرگاه در جامعه، مسئله خاصی مطرح می‌شود، زمینه لازم برای پیدایش نسبت به آن فراهم می‌شود.</p>			۲				
۱	<p>۳ مفاهیم را به تعریف مناسب وصل کنید. (ترکیبی)</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> ☐ الف) یادگیری آن از بدو تولد آغاز می‌شود. ☐ ب) هویت جهان متجدد ☐ پ) با تلاش برای حل مسائل شکل می‌گیرد. ☐ ت) دانش‌های فراتجربی </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> ☐ (۱) دانش علمی ☐ (۲) عقلانی و وحیانی ☐ (۳) دانش عمومی ☐ (۴) دنیوی ☐ (۵) معنوی ☐ (۶) ابزاری </td> </tr> </table>			☐ الف) یادگیری آن از بدو تولد آغاز می‌شود. ☐ ب) هویت جهان متجدد ☐ پ) با تلاش برای حل مسائل شکل می‌گیرد. ☐ ت) دانش‌های فراتجربی	☐ (۱) دانش علمی ☐ (۲) عقلانی و وحیانی ☐ (۳) دانش عمومی ☐ (۴) دنیوی ☐ (۵) معنوی ☐ (۶) ابزاری	۳		
☐ الف) یادگیری آن از بدو تولد آغاز می‌شود. ☐ ب) هویت جهان متجدد ☐ پ) با تلاش برای حل مسائل شکل می‌گیرد. ☐ ت) دانش‌های فراتجربی	☐ (۱) دانش علمی ☐ (۲) عقلانی و وحیانی ☐ (۳) دانش عمومی ☐ (۴) دنیوی ☐ (۵) معنوی ☐ (۶) ابزاری							
۰/۵	<p>۴ گزینه درست را انتخاب کنید. رسوخ تلقی جهان متجدد از علم در جوامع دیگر، چه پیامدی دارد؟ (۱) ارتباط دوسویه و رو به رشد دانش عمومی و دانش علمی تحکیم می‌شود. (۲) ذخیره دانشی جوامع غنی و قوی می‌گردد و تعارضات آن حل می‌شود. (۳) دانش علمی از رشد و رونق لازم باز می‌ماند و دغدغه و توان لازم برای مسائل دانش عمومی را از دست می‌دهد. (۴) روش‌های فراتجربی یعنی عقلانی و وحیانی معتبر می‌گردد و پذیرفته می‌شود.</p>			۴				
۰/۵	<p>۵ به پرسش زیر پاسخ کوتاه دهید. حل تعارضات بین دانش علمی و دانش عمومی چگونه امکان‌پذیر است؟</p>			۵				
۱	<p>۶ به سؤال زیر پاسخ کامل دهید. پیامدهای دارا بودن دانش علمی را بنویسید.</p>			۶				
۰/۵	<p style="text-align: right;">درس دوم</p> <p>۷ صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید. الف) قدرت پیش‌بینی علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از پیچیدگی کم‌تری برخوردار است. ب) موضوع فلسفه و علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوت دارند.</p>			۷				
۰/۵	<p>۸ عبارات زیر را کامل کنید. الف) قدرت پیش‌بینی علوم اجتماعی به دلیل کنش‌های انسان، پیچیدگی بیشتری دارد. ب) در جامعه‌شناسی براساس دوری و نزدیکی به رویکردهای مختلفی شکل گرفت.</p>			۸				
۰/۵	<p>۹ هر عبارت به کدام مفهوم مربوط است؟ الف) از فعالیت‌های غیرارادی انسان‌ها بحث نمی‌کند. ب) به علوم انسانی به دلیل این‌که به فهم معانی کنش‌های انسان‌ها می‌پردازد، می‌گویند. پ) ساختار اجتماعی را بررسی و مطالعه می‌کند.</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%;">(۱) علوم اجتماعی – علوم انتقادی – جامعه‌شناسی خرد</td> <td style="width: 50%;">(۲) علوم انسانی – علوم اجتماعی – جامعه‌شناسی کلان</td> </tr> <tr> <td>(۳) علوم اجتماعی – علوم تفهیمی – جامعه‌شناسی خرد</td> <td>(۴) علوم انسانی – علوم تفهیمی – جامعه‌شناسی کلان</td> </tr> </table>			(۱) علوم اجتماعی – علوم انتقادی – جامعه‌شناسی خرد	(۲) علوم انسانی – علوم اجتماعی – جامعه‌شناسی کلان	(۳) علوم اجتماعی – علوم تفهیمی – جامعه‌شناسی خرد	(۴) علوم انسانی – علوم تفهیمی – جامعه‌شناسی کلان	۹
(۱) علوم اجتماعی – علوم انتقادی – جامعه‌شناسی خرد	(۲) علوم انسانی – علوم اجتماعی – جامعه‌شناسی کلان							
(۳) علوم اجتماعی – علوم تفهیمی – جامعه‌شناسی خرد	(۴) علوم انسانی – علوم تفهیمی – جامعه‌شناسی کلان							
۰/۵	<p>۱۰ به پرسش زیر پاسخ کوتاه دهید. موضوع مورد مطالعه علوم اجتماعی چیست؟</p>			۱۰				
۱	<p>۱۱ به سؤال زیر پاسخ کامل دهید. علت اهمیت بیشتر علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی چیست؟</p>			۱۱				

ردیف	آزمون شماره ۱	نوبت اول پایه دوازدهم	نمره
	جامعه‌شناسی (۳)	رشته: ادبیات و علوم انسانی	زمان آزمون: ۸۰ دقیقه
	kheilisabz.com		
۱۲	صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید. الف) پیامد نظم اجتماعی، توقعات و انتظارات معین از دیگران است. ب) بنا به تلقی جامعه‌شناسان تبیینی، جامعه‌شناسی باید شناخت و کنترل جامعه و برقراری نظم اجتماعی را ممکن سازد.		۰/۵
۱۳	عبارات زیر را کامل کنید. الف) این که بخش‌های مختلف نظام اجتماعی بر یکدیگر اثر می‌گذارند و تأثیر می‌پذیرند، به نظام اجتماعی اشاره دارد. ب) تقلیل دادن انسان‌ها به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی، پیامد است.		۰/۵
۱۴	کدام گزینه عبارت زیر را کامل می‌کند؟ پیامد تصور کردن جامعه همچون طبیعت این است که ۱) واقعیتی بیرونی است که با قوانینی به استحکام قوانین طبیعت اداره می‌شود. ۲) می‌توان با استفاده از دانش‌های ابزاری تغییرات بنیادین در جامعه به وجود آورد. ۳) باعث شکوفایی ذهن و خلاقیت انسان‌ها می‌شود و بر جامعه مسلط می‌گردند. ۴) جامعه محصول و مخلوق کنش‌های انسان است و بود و نبود آن به ما وابسته است.	توجه به پدیده بیرونی، پدیده بیرونی یا واقعیتی بیرونی یعنی، مستقل بودن آن پدیده از آگاهی و اراده انسان است.	۰/۵
۱۵	به پرسش زیر پاسخ کوتاه دهید. چگونه نظام اجتماعی می‌تواند خود را در بلندمدت حفظ کند؟		۰/۵
۱۶	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) علت تهی کردن منابع غیرقابل تجدید و رشد جمعیت از سوی نظام اجتماعی چیست؟ ب) انسان در دیدگاه جامعه‌شناسان تبیینی چه نوع موجودی است؟		۲
	درس چهارم		
۱۷	صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید. الف) نظام اداری یک پدیده کلان اجتماعی است و الزاماتی دارد که وابسته به اراده فرد است. ب) کنش انسان را نمی‌توان تنها با روش تجربی تحلیل نمود، زیرا روش تجربی توان فهم معانی کنش انسان‌ها را ندارد.		۰/۵
۱۸	عبارات زیر را کامل کنید. الف) نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد، از نظر وبر نامیده می‌شود. ب) پیامد انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی و مذهبی، است.		۰/۵
۱۹	به پرسش زیر پاسخ کوتاه دهید. علت عدم تحلیل کنش انسان از سوی اثبات‌گرایان چیست؟		۰/۵
۲۰	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) پیامد تأکید افراطی بر نظم اجتماعی چیست؟ ب) اخلاق‌گریزی نشانه چیست؟ (با مثال)		۲/۵
	درس پنجم		
۲۱	صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید. الف) تأکید بر تفاوت و تنوع معانی پدیده‌های اجتماعی، به معنای نادیده‌گرفتن اشتراکات در جوامع انسانی است. ب) خالق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی، موجب پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود.		۰/۵
۲۲	عبارات زیر را کامل کنید. الف) ماکس وبر، را مقدمه و پیش‌نیازی برای روش علمی می‌دانست. ب) روشی که پژوهشگران در آن برای مدتی با قومی که قصد تحقیق درباره آن‌ها را دارد، زندگی می‌کند نام دارد.		۰/۵
۲۳	به پرسش‌های زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) برای پی بردن به «هدف کنش» و فهمیدن «دلالت‌های کنش» چه باید کرد؟ ب) چرا خرده‌فرهنگ‌های (مراسم عروسی) متفاوت‌اند؟		۱
۲۴	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) علت تلقی‌های متفاوت از ظاهر زیبا در جوامع چیست؟ ب) علت استفاده از روش قوم‌نگاری و مطالعه موردی چیست؟		۲
۲۰	جمع نمرات	موفق باشید	

شماره	کheilisabz.com	زمان آزمون: ۸۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	جامعه‌شناسی (۳)												
نوبت دوم پایه دوازدهم - نهایی خرداد ۱۴۰۱		آزمون شماره ۱۰														
۱	<p>صحيح يا غلط بودن عبارات‌های زیر را مشخص کنید.</p> <p>(الف) علوم اجتماعی، ظرفیت داوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را دارند.</p> <p>(ب) انسان در دیدگاه جامعه‌شناسی تبیینی نه تنها یک موجود طبیعی پیچیده دانسته می‌شود، بلکه با سایر موجودات طبیعی تفاوت‌های بنیادی دارد.</p> <p>(پ) انقلاب‌های اجتماعی، اندیشه‌های جدید، شاهکارهای هنری و اختراعات بزرگ، هنگامی پدید می‌آیند که انسان نظم موجود را رعایت کند.</p> <p>(ت) ماکس وبر تفهم را روش مستقلی برای علوم انسانی نمی‌داند بلکه آن را مقدمه و پیش‌نیازی برای روش علمی که همان روش تجربی بود، می‌انگاشت.</p>			۱												
۳/۵	<p>جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.</p> <p>(الف) علوم انسانی و اجتماعی بومی (ایرانی و اسلامی) باید همسو با خودمان و ناظر به حل مسائل جامعه خودمان باشد.</p> <p>(ب) برخی رویکردها برای دستیابی به پاسخ‌های ساده درباره چرایی وقوع پدیده‌های اجتماعی، پیچیدگی و عمق این پدیده‌ها را نادیده می‌گیرند و از آن‌ها می‌کنند.</p> <p>(پ) ارسطو نظام سیاسی را که اکثریت مردم براساس فضیلت و حقیقت حکومت می‌کنند می‌نامد.</p> <p>(ت) طرفداران قشربندی اجتماعی چنین می‌پندارند که نابرابری‌های اجتماعی نتیجه تفاوت‌ها یا هستند؛ بنابراین عادلانه‌اند.</p> <p>(ث) یکی از راه‌های آشتی، اتحاد و دوستی در میان گروه‌ها و ملت‌ها است.</p> <p>(ج) ابن خلدون در مطالعات خود، به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد و بنابراین از سخنی نگفت.</p> <p>(چ) واقعیت‌هایی که با آگاهی و اراده انسان به وجود می‌آیند، مانند ارزش‌ها و آرمان‌ها با شناسایی می‌شود.</p>			۲												
۲/۵	<p>پاسخ صحیح را مشخص کنید.</p> <p>(الف) اگر قدرت برخلاف حکم و قانون الهی باشد، اما تبعیت از آن، از روی رضایت باشد، قدرتی ولی وجود دارد.</p> <p>(۱) مشروع - مقبول (۲) مقبول - غیرمشروع (۳) مشروع - غیرمقبول (۴) غیرمقبول - نامشروع</p> <p>(ب) برخی تفاوت‌ها مانند رنگ پوست، زبان، اثر انگشت نامیده می‌شود.</p> <p>(۱) تفاوت‌های رتبه‌ای (۲) نابرابری اجتماعی (۳) نابرابری طبیعی رتبه‌ای (۴) تفاوت‌های اسمی</p> <p>(پ) در اواخر قرن بیستم به جای کشمکش طبقاتی، محور اصلی مباحثات فکری و سیاسی شد.</p> <p>(۱) قدرت (۲) ثروت (۳) هویت (۴) قشربندی</p> <p>(ت) دانشمندان برای کسب دانش درباره پدیده‌های طبیعی، مادی و محسوس از کدام نوع عقل استفاده می‌کنند؟</p> <p>(۱) عقل ابزاری (۲) عقل تفسیری (۳) عقل انتقادی (۴) عقل تجویزی</p> <p>(ث) مقبولیت و مرجعیت در فرهنگ عمومی جامعه ایران موجب شد که دو انقلاب اجتماعی در یک قرن در جامعه ایران شکل بگیرد.</p> <p>(۱) علوم اجتماعی (۲) علم فقه (۳) علم تاریخ (۴) علم جامعه</p>			۳												
۴/۵	<p>به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>(الف) تعارض میان دانش علمی و دانش عمومی چگونه حل می‌شود؟ (ذکر یک مورد)</p> <p>(ب) علت شکل‌گیری رویکردهای مختلف در جامعه‌شناسی چیست؟</p> <p>(پ) چگونه نظم‌های پنهان و شگفت‌انگیز زندگی انسان کشف می‌شود؟</p> <p>(ت) چگونه می‌توان مسائل زندگی جوانان و آرزوهای آن‌ها را فهمید و آنان را یاری کرد؟</p> <p>(ث) هر کنش سیاسی با چه هدفی انجام می‌شود؟</p> <p>(ج) نتایج حذف مالکیت خصوصی در دیدگاه مخالفان قشربندی اجتماعی را بنویسید. (ذکر یک مورد)</p> <p>(چ) در دیدگاه الگوی مطلوب قرآنی، معیار برتری و بزرگی چیست؟</p> <p>(ح) در فرهنگ اسلام، مسلمانان به آموختن کدام نوع علم تشویق شده‌اند؟</p> <p>(خ) ویژگی‌های جامعه مطلوب فقه شیعه را بنویسید. (ذکر یک مورد)</p>			۴												
۱	<p>هر یک از عبارات سمت راست به کدام یک از مفاهیم سمت چپ اشاره دارد؟ (یک مورد اضافی است.)</p> <table border="1" data-bbox="148 1809 1409 2069"> <thead> <tr> <th data-bbox="148 1809 376 1854">مفاهیم</th> <th data-bbox="376 1809 1409 1854">عبارات</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="148 1854 376 1899">۱- نظم</td> <td data-bbox="376 1854 1409 1899">(الف) موضوع آن عام‌تر از علوم اجتماعی است.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="148 1899 376 1944">۲- کنش اجتماعی</td> <td data-bbox="376 1899 1409 1944">(ب) نمی‌توانیم آن را مشاهده کنیم، زیرا به آن عادت کرده‌ایم.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="148 1944 376 1989">۳- علوم انسانی</td> <td data-bbox="376 1944 1409 1989">(پ) فعالیت معناداری که با توجه به دیگری انجام می‌شود.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="148 1989 376 2033">۴- علوم ابزاری</td> <td data-bbox="376 1989 1409 2033">(ت) مطالعه موردی یک ده با بررسی جزئیات زندگی مردم، موقعیت جغرافیایی، اوضاع جمعیتی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی</td> </tr> <tr> <td data-bbox="148 2033 376 2069">۵- روش‌های کیفی</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			مفاهیم	عبارات	۱- نظم	(الف) موضوع آن عام‌تر از علوم اجتماعی است.	۲- کنش اجتماعی	(ب) نمی‌توانیم آن را مشاهده کنیم، زیرا به آن عادت کرده‌ایم.	۳- علوم انسانی	(پ) فعالیت معناداری که با توجه به دیگری انجام می‌شود.	۴- علوم ابزاری	(ت) مطالعه موردی یک ده با بررسی جزئیات زندگی مردم، موقعیت جغرافیایی، اوضاع جمعیتی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی	۵- روش‌های کیفی		۵
مفاهیم	عبارات															
۱- نظم	(الف) موضوع آن عام‌تر از علوم اجتماعی است.															
۲- کنش اجتماعی	(ب) نمی‌توانیم آن را مشاهده کنیم، زیرا به آن عادت کرده‌ایم.															
۳- علوم انسانی	(پ) فعالیت معناداری که با توجه به دیگری انجام می‌شود.															
۴- علوم ابزاری	(ت) مطالعه موردی یک ده با بررسی جزئیات زندگی مردم، موقعیت جغرافیایی، اوضاع جمعیتی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی															
۵- روش‌های کیفی																

کتابخانه	kheilisabz.com	زمان آزمون: ۸۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	جامعه‌شناسی (۳)
ردیف	آزمون شماره ۱۰			
نمره	نوبت دوم پایه دوازدهم - نهایی خرداد ۱۴۰۱			
۰/۵	<p>۶ هر عبارت به کدام نوع قدرت اشاره می‌کند؟ الف) به شکل پنهان و از طریق نفوذ فرهنگی و با کمک ابزارهایی مانند رسانه و نهادهای آموزشی اعمال می‌شود. (.....) ب) موجب سلطه سیاسی و اقتصادی بر سایر کشورها می‌شد. (.....)</p>			
۰/۵	<p>۷ هر عبارت کدام‌یک از ویژگی‌های جامعه‌شناسی انتقادی را نشان می‌دهد؟ الف) کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن (.....) ب) انتقاد از وضع موجود، تجویز وضع مطلوب و راه رسیدن به آن (.....)</p>			
۰/۵	<p>۸ هر عبارت به کدام‌یک از مدل‌های سیاست‌گذاری هویتی اشاره دارد؟ الف) تفاوت‌های میان گروه‌های قومی و زبانی حفظ و حتی تشدید می‌گردد. (.....) ب) سیاستی بود که دولت‌ها برای از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف و یکسان‌سازی آن‌ها در پیش گرفتند. (.....)</p>			
۰/۵	<p>۹ هر عبارت به کدام‌یک از انواع مدینه‌های فارابی اشاره دارد؟ الف) جامعه‌ای که در اثر انحراف عملی از مدینه فاضله شکل می‌گیرد. (.....) ب) آرمان‌ها، ارزش‌ها و امور غیر عقلانی، آرمان‌ها و ارزش‌های عقلانی معرفی می‌شوند. (.....)</p>			
۰/۵	<p>۱۰ هر عبارت به کدام نوع عقل اشاره دارد؟ الف) قوه‌ای است که انسان به کمک آن حقایق و قواعد جهان را می‌شناسد. (.....) ب) علمی مانند طبیعیات، فلسفه و ریاضیات را پدید می‌آورد. (.....)</p>			
۱	<p>۱۱ به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. رسانه‌های آمریکایی برای بسط هژمونی آمریکا کدام شیوه را به کار می‌برند؟ چرا؟</p>			
۱	<p>۱۲ علت تأکید جامعه‌شناسان انتقادی به ضرورت انتقاد علمی از ساختارهای سرکوبگر چیست؟</p>			
۱	<p>۱۳ ویژگی‌های علوم اجتماعی در قرآن را بنویسید. (ذکر دو مورد)</p>			
۱	<p>۱۴ چهره‌های متفاوت سیاست هویت را مقایسه کنید.</p>			
۱	<p>۱۵ ویژگی‌های علوم اجتماعی جهان اسلام در مقایسه با علوم اجتماعی جهان متجدد را بنویسید. (ذکر دو مورد)</p>			
۲۰	موفق باشید			جمع نمرات

پاسخنامه تشریحی

آزمون شماره ۱ (نوبت اول)

۱- الف) صحیح

ب) غلط ← دانش عمومی گسترده‌ترین بخش از ذخیره دانشی ما را تشکیل می‌دهد.

۲- الف) دانش عمومی ب) دانش علمی

۳- الف ← ۳) دانش عمومی ب ← ۴) دنیوی

پ ← ۱) دانش علمی ت ← ۲) عقلانی و وحیانی

۴- گزینه «۳»

۵- اعضای جامعه تلاش می‌کنند تا این تعارضات را حل کنند، حل تعارضات گاه با دست‌برداشتن از بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر و گاه با طرح ایده‌های جدید انجام می‌شود.

۶- کسی که دارای دانش علمی است: اولاً به درک عمیقی از دانش عمومی و ذخایر علمی محیط خود می‌رسد، ثانیاً آسیب‌ها و اشکالاتی را که در دانش عمومی و ذخایر علمی راه پیدا کرده باشد، شناسایی می‌کند، ثالثاً قدرت حراست و دفاع از حقایق موجود در دانش عمومی را پیدا می‌کند.

۷- الف) غلط ← قدرت پیش‌بینی علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از پیچیدگی بیشتری برخوردار است.

ب) صحیح

۸- الف) آگاهانه و ارادی بودن ب) علوم طبیعی

۹- گزینه «۴»

۱۰- علوم اجتماعی، کنش اجتماعی و پیامدهای آن، یعنی پدیده‌های اجتماعی را مطالعه می‌کنند. ۱۱- علوم اجتماعی آگاهی‌های عمیقی درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری برای انسان‌ها فراهم می‌کنند. علوم اجتماعی به شناخت شیوه صحیح استفاده از طبیعت و علوم طبیعی کمک می‌کنند، به همین دلیل نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردارند.

۱۲- الف) صحیح ب) صحیح

۱۳- الف) پویایی ب) یکسان‌انگاری طبیعت و جامعه

۱۴- گزینه «۱»

۱۵- نظام اجتماعی همانند یک موجود زنده تلاش می‌کند با تغییر در خود و محیط نیازهای خود را تأمین کند و خود را در بلندمدت حفظ نماید.

۱۶- الف) نظام اجتماعی همانند یک موجود زنده تلاش می‌کند با تغییر در خود و محیط، نیازهای خود را تأمین کند و خود را در بلندمدت حفظ نماید، تهی کردن روزافزون منابع غیرقابل تجدید ← تغییراتی است که در محیط ایجاد می‌کند، رشد جمعیت ← تغییراتی است که در خود ایجاد می‌کند.

ب) انسان در دیدگاه تبیینی صرفاً یک موجود طبیعی پیچیده‌تر از سایر موجودات طبیعی است و این جامعه‌شناسان، انسان را مغلوب جامعه ساختند، در حالی که می‌خواستند انسان را بر جامعه مسلط کنند.

۱۷- الف) غلط ← الزامات و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی وابسته به اراده افراد نیست. ب) صحیح

۱۸- الف) قفس آهنین ب) اخلاق‌گریزی

۱۹- تحلیل‌های تبیینی با بی‌توجهی به فهم خاصی که افراد از رفتارهای خود دارند صرفاً درصد شناسایی عوامل بیرونی و مشاهده‌پذیر رفتار آنان است.

۲۰- الف) سبب می‌شود افراد بدون آن‌که بدانند این نظم برای تحقق چه ارزش‌ها و آرمان‌هایی است، آن را رعایت کنند. ماکس وبر از سلطه چنین نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد، به قفس آهنین تعبیر می‌کند.

ب) سقوط ارزش‌ها: بسیاری از کنش‌های عاطفی، هنری، اخلاقی و مذهبی با رویکرد تبیینی (که تنها روش‌های تجربی را معتبر می‌دانند) قابل توضیح و تفسیر نیستند و رویکرد تبیینی با انکار این ارزش‌ها دچار اخلاق‌گریزی می‌شود. مانند: بزرگ‌ترین کشتار جهان در دو جنگ جهانی اول و دوم، فجیع‌ترین کشتار بشر در هیروشیما و ناکازاکی ... ۲۱- الف) غلط ← تأکید بر تفاوت و تنوع معانی پدیده‌های اجتماعی، به معنای نادیده گرفتن اشتراکات در جوامع انسانی نیست.

ب) صحیح

۲۲- الف) تفهم ب) قوم‌نگاری

۲۳- الف) برای پی‌بردن به هدف کنش ← باید به ذهن کنشگر راه پیدا کنیم. برای فهمیدن دلالت‌های کنش ← باید به زمینه فرهنگی که کنشگر در آن عمل می‌کند، رجوع کنیم.

ب) فعالیت‌ها و خلاقیت کنشگران موجب پیدایش معانی گوناگون و در نتیجه آن پدیدآمدن خرده‌فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف درون هر جهان اجتماعی می‌شود.

۲۴- الف) خلاق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی موجب پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود و جهان‌های اجتماعی مختلف معانی ذهنی و فرهنگی متفاوتی پدید می‌آورند. مانند: لباس و ظاهر زیبا در فرهنگی بر جایگاه والا دلالت نمی‌کند.

ب) این روش‌ها در مقابل روش‌های کمی که در جامعه‌شناسی تبیینی به کار می‌روند، قرار می‌گیرند و به نام روش‌های کیفی شناخته می‌شوند.

قوم‌نگاری: پژوهشگر برای مدتی با قومی که قصد تحقیق درباره آن‌ها را دارد، زندگی می‌کند تا کنش‌ها و فرهنگ آنان را تجربه کند و بهتر بشناسد.

مطالعه موردی: اگر محققى بخواهد تمامی ابعاد یک پدیده خاص مثلاً یک فرد، یک نهاد اجتماعی یا یک فرهنگ را مطالعه کند و عمق پنهان و منحصر به فرد آن را نشان دهد، از این روش کیفی استفاده می‌کند.

آزمون شماره ۲ (نوبت اول)

۱- الف) صحیح

ب) غلط ← زبان یک پدیده اجتماعی است و ما درباره آن دانش عمومی و دانش علمی داریم.

۲- الف) ذخیره دانشی ب) دانش علمی

۳- افرادی که شناخت علمی نسبت به دانش عمومی دارند؛ به شناخت دقیق علمی این مشکلات می‌پردازند و می‌کوشند تا راهکارهای صحیح برای حل آن‌ها را شناسایی کنند.

۴- تعارضاتی را در ذخیره دانش آن جوامع پدید می‌آورد؛ ارتباط دوسویه و رو به رشد دانش عمومی و دانش علمی گسسته می‌شود، دانش علمی از رشد و رونق لازم بازمی‌ماند و دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد.

۵- الف) صحیح ب) صحیح

۶- الف) ۱- کنش انسانی، ۲- علوم انسانی ب) فناوری

۷- برخی از جامعه‌شناسان، جامعه‌شناسی را علم شناخت کنش اجتماعی و بعضی دیگر علم شناخت ساختار اجتماعی دانسته‌اند. گروه اول جامعه‌شناسی خرد و گروه دوم جامعه‌شناسی کلان را شکل داده‌اند.

۸- علوم اجتماعی با شناسایی کنش‌های اجتماعی انسان‌ها، قدرت پیش‌بینی نسبت به آثار و پیامدهای فعالیت‌های اجتماعی را پدید می‌آورند، البته قدرت پیش‌بینی علوم اجتماعی به دلیل آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های انسانی و تنوع آن‌ها از پیچیدگی بیشتری نسبت به علوم طبیعی برخوردار است.

۹- الف) صحیح ب) صحیح

۱۰- الف) ساختار اجتماعی ب) مسیر یکسانی

۳۰- جامعه آرمانی قرآن فرهنگ حق دارد و در آن به کسی ظلم نمی‌شود و در برابر ظلم دیگران مقاومت می‌شود این جامعه قصد ظلم به دیگر جوامع را ندارد، اما ظلم به دیگران را هم نمی‌پذیرد به علاوه تا آن‌جا که بتواند به ستم‌دیدگان و مستضعفان جهان یاری می‌دهد.

۳۱- علم فقه (فقه شیعه)

۳۲- مقبولیت و مرجعیت علم فقه

۳۳- الف) علم فقه / ب) علوم اجتماعی جهان اسلام

۳۴- ۱) قدرت فهم، تفسیر و توصیف پدیده‌های اجتماعی را دارد.

۲) توان تبیین و شناخت علل شکل‌گیری و پیدایش پدیده‌های اجتماعی را دارد.

۳) درباره ارزش‌ها و آرمان‌های فرهنگ‌های مختلف می‌تواند داوری کند.

۴) درباره جامعه آرمانی سخن می‌گوید.

۵) با توصیف و تبیین وضعیت موجود راه‌های برون‌رفت از وضع موجود را به سوی جامعه مطلوب شناسایی می‌کند. (ذکر دو مورد کافی است)

۳۵- ۱ ← ث / ۲ ← ب / ۳ ← الف / ۴ ← ت

آزمون شماره ۹ (نوبت دوم)

۱- الف ← صحیح

ب ← صحیح

پ ← غلط

ت ← صحیح

۲- الف ← قدرت

ب ← ثروت - قدرت

پ ← همانندسازی - مدرن

ت ← سنت‌های الهی

ث ← فقه شیعه

۳- الف) دانش عمومی

ب) دین‌مداری - دنیامداری

پ) مخالفین قشربندی اجتماعی

ت) سیاست هویت

ث) عقل تفسیری

ج) علم فقه

۴- الف ← همسو با هویت فرهنگی خودمان و ناظر به حل مسائل جامعه ما باشد.

دغدغه کشف واقعیت و تشخیص درست و غلط را داشته باشد. (ذکر یک مورد)

ب ← جامعه‌شناسان برای شناخت نظم از امور آشنا و مانوس آشنایی‌زدایی می‌کنند.

پ ← روش‌های کیفی

ت ← دولت نیازهای ضروری همه افراد، مانند خوراک، پوشاک و مسکن را تأمین کند یا

از ثروتمندان مالیات بگیرد و از آن برای رفع فقر در جامعه استفاده کند. (ذکر یک مورد)

ث ← الگوی تعارف در مقابل الگوی تنازع قرار دارد.

ج ← علم به نفس - علم توحید - علم به مبدأ و معاد از نافع‌ترین علوم هستند. (ذکر یک مورد)

چ ← مردم در این جامعه از طریق مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان در

تحقق‌بخشیدن به نظام مطلوب در عصر غیبت مشارکت می‌کنند.

۵- الف) مالکیت (ب) سازمان

۶- الف ← تفاوت‌های اسمی

۷- الف ← جامعه‌شناسی انتقادی

۸- الف ← مدینه جاهله

۹- الف ← عقل نظری

۱۰- الف ← ۴ / ب ← ۱ / پ ← ۲ / ت ← ۳

۱۱- نظریه‌پردازان کنش اجتماعی، آگاهی و معناداری را مهم‌ترین ویژگی کنش اجتماعی

می‌دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر آگاهی و معنا، مطالعه می‌کنند. ویژگی‌های دیگر

کنش، یعنی اراده و ارزش را مهم می‌دانند، ولی آن‌ها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌بینند.

۱۲- سیاست و قدرت خارج از ذهن مردم و مستقل از ادراک آن‌ها و جوهی محسوس و واقعی

دارد که رویکرد تفسیری به علت تمرکز بر ذهنیت‌ها توان مطالعه و بررسی آن را نیز ندارد.

۱۳- فاصله میان وضع موجود و وضع مطلوب جهان اجتماعی جامعه‌شناسی را به داوری

درباره ارزش‌ها و انتقاد از آن‌ها می‌کشانند.

۱۴- رویکرد الگوی مطلوب قرآنی تکرر و تنوع نژادی، زبانی و قومی را مانع وحدت و

همدلی نمی‌داند، بلکه انسان‌ها را به منشأ وحدت رهنمون می‌سازد.

۱۵- ۱) به توصیف و فهم کنش‌ها و ساختارهای جوامع مختلف می‌پردازد.

۲) به تبیین، یعنی علت‌یابی واقعیت‌های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آن‌ها می‌پردازد.

۳) درباره هنجارها، ارزش‌ها و آرمان‌های جوامع مختلف داوری علمی می‌کند و رویکرد

انتقادی به جامعه خود و دیگر جوامع دارد.

۴) درباره هنجارها، نحوه رفتار و سبک زندگی کنشگران سخن می‌گوید و باید‌ها و

نباید‌هایی برای زندگی اجتماعی تجویز می‌کند. (ذکر دو مورد از چهار مورد)

۱۶- تعامل عالمان مسلمان با علوم اجتماعی مدرن می‌تواند زمینه طرح نظریات جدید را

فراهم آورد و در عین حال به متفکران مسلمان امکان می‌دهد که علوم اجتماعی جهان

اسلام را گسترش دهند و علاوه بر توصیف و تبیین مسائل جهان اسلام، مسائل جامعه

جهانی را هم تحلیل کنند و برای برون‌رفت از بحران‌هایی، مانند بحران آگاهی و بحران

معنا، راه‌حل ارائه دهند. (ذکر دو مورد)

آزمون شماره ۱۰ (نوبت دوم)

۱- الف) صحیح

ب) غلط

پ) غلط

ت) صحیح

۲- الف) هویت فرهنگی

ب) هویت‌زدایی

پ) جمهوری

ت) نابرابری‌های طبیعی

ث) شناخت متقابل

ج) جامعه آرمانی

چ) عقل عملی

۳- الف) گزینه «۲» مقبول - غیرمشروع

ب) گزینه «۴» تفاوت‌های اسمی

پ) گزینه «۳» هویت

ت) گزینه «۱» عقل ابزاری

ث) گزینه «۲» علم فقه

۴- الف) اعضای جهان اجتماعی برای حل این تعارض‌ها تلاش می‌کنند. تعارض گاهی

با رهاکردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر و گاهی با طرح ایده‌های جدید

حل می‌شود. (ذکر یک مورد کافی است.)

ب) دوری و نزدیکی به علوم طبیعی

پ) با هنر آشنایی‌زدایی

ت) همراهی همدلانه؛ باید با جوانان، همدلانه همراه شد تا مسائل زندگی و آرزوهای

آن‌ها را فهمیده و آنان را یاری داد.

ث) یا به قصد تغییر وضع موجود یا با هدف حفظ آن انجام می‌شود.

ج) مخالفان قشربندی گمان می‌کنند اگر مالکیت خصوصی از بین برود، دیگر طبقه پایین نخواهیم

داشت و بدین ترتیب همگان شرایط یکسان خواهند داشت. (ذکر یک مورد کافی است.)

چ) در دیدگاه قرآن، فقط زندگی براساس تقوا معیار برتری بزرگی و بزرگواری است.

ح) در فرهنگ اسلام، مسلمانان به آموختن علم نافع تشویق شده‌اند و از یادگیری علمی

که فایده‌ای نداشته باشد، منع گردیده‌اند.

خ) جامعه‌ای را مطلوب می‌داند که دارای دو ویژگی باشد: ۱) روابط و ساختارهای آن با

مشارکت و همراهی مردم، عادلانه باشد. ۲) حاکمان و کارگزاران جامعه، عالم به عدالت

و عمل‌کننده به آن باشند؛ یعنی عالم و عادل باشند (ذکر یک مورد کافی است).

۵- الف) ۳ (علوم انسانی)

ب) ۱ (نظم)

پ) ۲ (کنش اجتماعی)

ت) ۵ (روش‌های کیفی)

۶- الف) قدرت نرم

ب) قدرت سخت

۷- الف) موضوع جامعه‌شناسی انتقادی

ب) هدف جامعه‌شناسی انتقادی

۸- الف) مدل تکثرگرا

ب) مدل همانندسازی

۹- الف) مدینه فاسقه

ب) مدینه صالحه

۱۰- الف) عقل خاص

ب) عقل نظری

۱۱- رسانه‌های آمریکایی اسلام‌هراسی را به عنوان شیوه‌ای برای بسط هژمونی آمریکا به

کار می‌برند تا مردم جهان را برای مقابله با اسلام، راضی و همراه سازند.

۱۲- جامعه‌شناسان انتقادی به ضرورت انتقاد علمی از ساختارهای سرکوبگر تأکید

می‌کنند تا از سلطه چنین ساختارهایی بر انسان‌ها پیشگیری کنند و زمینه شکل‌گیری

ساختارهای اجتماعی انسانی‌تر را فراهم آورند.

۱۳- قرآن در موارد متعددی هم به توصیف و تبیین زندگی اجتماعی انسان می‌پردازد؛

یعنی به این اشاره می‌کند که در جوامع چه می‌گذرد و چرا؟ هم به نقد و ارزیابی جوامع

و فرهنگ‌های بشری می‌پردازد و هم جامعه آرمانی مورد نظر خود را ترسیم می‌کند.

۱۴- سیاست هویت می‌تواند دو چهره پیدا کند: یا به صورت افراطی بر تفاوت‌ها و

گونگونگی‌ها تأکید می‌کند و سبب چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع می‌شود

و یا گروه‌های به حاشیه رانده‌شده را به رسمیت می‌شناسد و از آنان حمایت می‌کند.

آزمون شماره ۱۲ (نوبت دوم)

- ۱- الف) صحیح (ب) صحیح (پ) غلط (ت) صحیح
 ۲- الف) نظم اجتماعی (ب) معانی کنش (ت) پسامدرن
 ۳- الف) گزینه «۳» (ب) گزینه «۴»
 ۴- الف) گزینه «۲» (ت) گزینه «۳»

۴- الف) در این جوامع تعاریف متفاوت و گاه متضادی از علم رواج می‌یابد و در ذخیره دانشی آن‌ها تعارض‌هایی پدید می‌آورد. ارتباط دو سویه دانش عمومی و دانش علمی قطع می‌شود و یا یک مورد از: دانش عمومی به طور همه‌جانبه از دانش علمی حمایت نمی‌کند، دانش علمی از رشد و رونق لازم بازمی‌ماند و دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد.

ب) برخی جامعه‌شناسی را علم شناخت کنش اجتماعی می‌دانند. جامعه‌شناسی خرد کنش اجتماعی و سایر پدیده‌های اجتماعی خرد را بررسی و مطالعه می‌کند. پ) نظم اجتماعی در نتیجه قواعدی برقرار می‌شود که ما انسان‌ها برای با هم زندگی کردن پذیرفته‌ایم. ت) نادیده گرفتن معنای کنش سبب شده است که بیشتر مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده ما محدود شوند. ث) برای فهمیدن دلالت‌های کنش باید به زمینه فرهنگی‌ای که کنشگر در آن عمل می‌کند، مراجعه کنیم.

ج) سلطه هژمونیک از شیوه‌ها و ابزارهای فرهنگی مانند هنر و رسانه برای مهندسی رضایت عمومی و توجیه برتری جویی خود (چ) رویکرد ابن خلدون، انتقادی نیست و جامعه‌شناسی او در مقایسه با جامعه‌شناسی فارابی محافظه‌کارانه است.

ح) عقل عملی، واقعیت‌هایی را که با آگاهی و اراده انسان به وجود می‌آیند؛ شناسایی می‌کند.

۵- ۱) (پ) دانش عمومی (۲) الف) بی‌نظمی

۳) (ب) همراهی همدلانه (۴) ت) هویت‌زادایی

۶- الف) رویکرد تفسیری (ب) جامعه‌شناسی انتقادی

۷- الف) مطالعه موردی (ب) قوم‌نگاری

۸- الف) مدل تکثرگرا (ب) الگوی مطلوب قرآنی (الگوی تعارف هویت‌ها)

۹- الف) قدرت هم مشروعیت دارد و هم مقبولیت اجتماعی یا قدرت مشروع و مقبول (ب) قدرت سخت از طریق ابزارهای خشن با زور و به طور آشکار توسط نهادهای نظامی اعمال می‌شود.

۱۰- علوم اجتماعی درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن به انسان‌ها آگاهی می‌دهند و به آن‌ها کمک می‌کنند که از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه صحیح استفاده کنند.

۱۱- جامعه‌شناسی تفسیری، امور سیاسی را پدیده‌هایی معنادار و ارزشی می‌داند اما صرفاً به توصیف ارزش‌ها و نظام‌های سیاسی بسنده می‌کند و ملاک و معیاری برای ارزیابی علمی آن‌ها ارائه نمی‌دهد.

۱۲- جامعه‌شناسی انتقادی معتقد است، بی‌توجهی به ساختارهای اجتماعی و نادیده گرفتن آن‌ها به معنای چشم‌پوشی از آثار و پیامدهای مخرب آن‌هاست زیرا انتقاد از ساختارهای اجتماعی را ناممکن می‌سازد و در نتیجه امکان کنترل آثار مخرب آن‌ها از دست می‌رود.

۱۳- آن‌ها معتقدند که خود علم با درست و غلط دانستن و خوب و بد کردن امور سلطه‌گری می‌کند، زیرا خوب را به معنای خوب‌بودن برخی افراد و گروه‌ها و بد را بدبودن برخی دیگر از آنان قلمداد می‌کند، از این منظر علم چراغی نیست که تاریکی‌ها را روشن کند و موانع را از پیش پای انسان بردارد. آن‌چه تا امروز به نام علم و دانش جهان‌شمول مطرح بود صرفاً ابزار عده‌ای برای سرکوب عده دیگری بود، سرگذشت دانش همانند سرگذشت قدرت و ثروت تاریخ سرکوب انسان بوده است، بشر همواره به سرکوبی که از طریق قدرت و ثروت صورت می‌گرفت حساس بود و اکنون متوجه سرکوبی است که به وسیله دانش اعمال می‌شود و دیگر به آن تن نمی‌دهد.

۱۴- فارابی جامعه‌ای را که بر محور علم سازمان‌یافته باشد، مدینه فاضله می‌نامد، مدینه فاضله جامعه آرمانی مورد نظر اوست علم در مدینه فاضله به علم تجربی محدود نمی‌شود و علوم عقلی و وحیانی را نیز در بر می‌گیرد.

۱۵- آنان (متفکران مسلمان) دانش علمی را به دانش حسی و تجربی محدود نمی‌کنند، از این‌رو برخلاف رویکرد تفسیری، تفسیر را در تقابل با تبیین نمی‌دانند بلکه هر تفسیری را نوعی تبیین به شمار می‌آورند، زیرا تفسیر را هم نیازمند استدلال می‌دانند.

۱۵- این دانش متناسب با معنای علم در جهان اسلام است. علوم اجتماعی جهان اسلام از منابع و ابزارهای تجربی برای توصیف و تبیین مسائل اجتماعی استفاده خواهد کرد ولی تبیین‌های علمی جهان اسلام به شناخت تجربی محدود نمی‌شود و از منابع عقلانی و وحیانی استفاده می‌کند.

عقلانیت مورد استفاده در جهان اسلام، در تولید دانش علمی درباره محیط فرهنگی و اجتماعی نقش محوری دارد ولی همه عرصه‌های علمی را به تنهایی سامان نمی‌دهد. بخشی از آن را به کمک حس و تجربه زیسته و بخشی دیگر را با استفاده از وحی سامان می‌بخشد.

آزمون شماره ۱۱ (نوبت دوم)

- ۱- الف) صحیح (ب) صحیح (پ) غلط (ت) صحیح
 ۲- الف) موجود زنده (ب) قفس آهنین (ت) انسجام اجتماعی (ج) همانندسازی (ح) علم فقه
 ۳- الف) طرفداران قشربندی (ب) الگوی تعارف هویت‌ها
 ۴- الف) تفاوت کتی (ب) آگاهی و معناداری

پ) به قصد تغییر وضع موجود یا با هدف حفظ آن.

ت) قشربندی اجتماعی

ث) زیرا در آن صورت ارزش‌های غالب در زندگی اجتماعی، ارزش‌های ثروتمندان و قدرتمندان خواهد بود.

ج) او در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و از روش حسی و تجربی بیشتر استفاده می‌کرد.

چ) ۱- قدرت فهم، تفسیر و توصیف پدیده‌های اجتماعی را دارد. ۲- درباره جامعه آرمانی سخن می‌گوید. ۳- توان تبیین و شناخت علل شکل‌گیری و پیدایش پدیده‌های اجتماعی را دارد. (ذکر یک مورد)

۵- الف) ذخیره دانشی (ب) جهان اجتماعی

۶- الف) روش جامعه‌شناسی تبیینی (ب) هدف جامعه‌شناسی تبیینی

۷- الف) رکود اراده‌ها (ب) افول معانی

۸- الف) رویکرد تفسیری (ب) قوم‌نگاری

۹- الف) جامعه‌شناسی انتقادی (ب) جامعه‌شناسی تبیینی

۱۰- الف) عقل عملی (ب) عقل نظری

۱۱- الف) ۲ ← ب / ۴ ← پ) ۱ ← ت / ۵ ←

۱۲- دانش علمی با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی شکل می‌گیرد؛ یعنی هر وقت در یک جامعه مسئله خاصی مطرح می‌شود زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی درباره آن نیز فراهم می‌گردد.

۱۳- جامعه‌شناسی تفسیری اگرچه امور سیاسی را پدیده‌هایی معنادار و ارزشی می‌داند، اما صرفاً به توصیف ارزش‌ها و نظام‌های سیاسی بسنده می‌کند و ملاک و معیاری برای ارزیابی علمی آن‌ها ارائه نمی‌دهد.

۱۴- زندگی اجتماعی انسان دو وجه دارد: از سویی افراد در زندگی خود با یکدیگر، جهان اجتماعی و ساختارهای آن را می‌سازند. از سوی دیگر، هر جهان اجتماعی الزام‌ها و پیامدهایی دارد که زندگی انسان‌ها را متأثر می‌سازد.

۱۵- سیاست هویت می‌تواند دو چهره پیدا کند؛ یا به صورت افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها تأکید می‌کند و سبب چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع می‌شود و یا گروه‌های به حاشیه رانده‌شده را به رسمیت می‌شناسد و از آنان حمایت می‌کند.

۱۶- در جامعه آرمانی قرآن، فرهنگ حق دارد و در آن به کسی ظلم نمی‌شود و در برابر ظلم دیگران مقاومت می‌شود، این جامعه قصد ظلم به دیگر جوامع را ندارد، اما ظلم دیگران را هم نمی‌پذیرد.

۱۷- اندیشمندان مسلمان با شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی، علوم اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانند، به همین دلیل علوم اجتماعی آنان از نوع تبیینی نیست.

درس نامه توپ برای شب امتحان

در این صورت قبل از انجام دادن هر کاری فکر می‌کنیم و متوجه می‌شویم که در این کنش‌ها، آگاهی‌هایی هست که به سبب عادت، از نظر ما پنهان بوده است.

تعارض میان دانش عمومی و دانش علمی

گاهی در جامعه میان دانش عمومی و دانش علمی، تعارض‌هایی پدید می‌آید. اعضای جامعه، برای حل این تعارض‌ها، تلاش‌هایی می‌کنند و این تعارض‌ها به دو صورت حل می‌شوند:

- 1 با دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخش دیگر
- 2 با طرح ایده‌های جدید

در جهان متجدد: براساس هویت دنیوی خود، دانش علمی را محدود و منحصر به دانش تجربی می‌دانست و سایر علوم عقلانی و وحیانی را از دایره علم بیرون می‌راند.

در جوامع دیگر: اگر رویکرد جهان متجدد، در این جوامع که علوم عقلانی و وحیانی را نیز معتبر می‌دانند، رسوخ کند، تعارضاتی را در ذخیره دانشی آن جوامع پدید می‌آورد و در ضمن شرایطی، ارتباط دوسویه و روبه‌رشد دانش عمومی و دانش علمی گسسته می‌شود. در نتیجه ← دانش علمی، از رشد و رونق لازم باز می‌ماند و دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد.

ایده علوم انسانی و علوم اجتماعی بومی (اسلامی و ایرانی) در کشور ما در ارتباط با چنین مشکلاتی مطرح شده است، ما دانشی می‌خواهیم که:

- همسو با هویت فرهنگی خودمان باشد؛
 - ناظر به حل مسائل جامعه ما باشد؛
 - دغدغه کشف واقعیت و تشخیص درست و غلط را داشته باشد.
- نکته** وقتی درباره موضوعی دانش علمی قابل توجه فراهم می‌شود ← علم ویژه شکل می‌گیرد.

نظریات متفاوت در ارتباط با رابطه میان دانش عمومی و دانش علمی

دیدگاه (۲)	دیدگاه (۱)
<p>- تفاوت دانش علمی با دانش عمومی در روش آن‌هاست.</p> <p>- دانش علمی تنها از راه حس و تجربه به صورت نظام‌مند به دست می‌آید.</p> <p>- دانش علمی تجربی تنها راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است.</p> <p>- دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند.</p> <p>- دانش عمومی: دانش حاصل از زندگی است ← از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید.</p> <p>- دانش عمومی در مقابل دانش علمی از ارزش ناچیزی برخوردار است.</p>	<p>- با رویکرد اول تقابل دارد.</p> <p>- همه دانش‌ها را دانش حاصل از زندگی می‌داند.</p> <p>- دانش‌ها نه کشف و بازخوانی واقعیت بلکه بازسازی واقعیت هستند.</p> <p>- دانش عمومی را پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی می‌داند.</p> <p>- در برخی از نحله‌های این دیدگاه، مرز دانش علمی و دانش عمومی فرومی‌پاشد.</p>

درس ۱: ذخیره دانشی

مقدمه

ما انسان‌ها که متولد می‌شویم، اول فقط می‌شنویم، بعد کم‌کم می‌بینیم. بعد با کلمات آشنا می‌شویم و شروع می‌کنیم به حرف زدن. با حرف زدن، راه پدیدری برای شناخت دنیای اطرافمون باز می‌شه. می‌تونیم با بقیه ارتباط بگیریم و از چیزایی که اوتا می‌دونن، استفاده کنیم. بعد وارد مدرسه می‌شویم و بعد دانشگاه و ... می‌بینیم که تو هر دوره، با روش‌های مختلف، چیزایی رابع به فودمون و اطرافمون یاد می‌گیریم.

پس؛ هر آن چه افراد از تجربه‌های فردی و اجتماعی خود، مطالعات مدرسه‌ای، دانشگاهی و ... می‌آموزند، ذخیره آگاهی یا ذخیره دانشی آن‌ها را تشکیل می‌دهد.

نکته هر فرد، گروه، قوم، جامعه و امتی یک ذخیره دانشی دارد که راهنمای زندگی آن‌هاست.

از دیده‌ها، شنیده‌ها و خواننده‌هایش فراتر می‌رود.

○ انسان، با تفکر و تعقل

معنای پدیده‌های اطراف خود را درک می‌کند.

به آگاهی گسترده‌تر و عمیق‌تری از عالم و آدم می‌رسد.

ذخیره دانشی

ویژگی دانش عمومی	ویژگی دانش علمی
- اگر این دانش نباشد زندگی اجتماعی ما مختل می‌شود و جهان اجتماعی فرومی‌پاشد.	- دانشی عمیق و دقیق است که به آموخته‌های اولیه انسان مربوط می‌شود.
- این نوع دانش همان دانش همگانی یا دانش عمومی است.	- این نوع دانش حاصل تأمل، خردورزی و کاوش‌های عقلی نسبت به دانش عمومی و سایر ذخایر علمی جامعه است.
- دانشی است که انسان‌ها با ورود به جهان اجتماعی آن را کسب می‌کنند و در زندگی اجتماعی خود با دیگران به آن نیاز دارند.	- کسی که دارای این نوع دانش است: اولاً به درک عمیقی از دانش عمومی و ذخایر علمی محیط خود می‌رسد.
- این نوع دانش، دانشی لازم برای تک‌تک کنش‌هایمان است.	ثانیاً آسیب‌ها و اشکالاتی را که در دانش عمومی و ذخایر علمی راه پیدا کرده باشد، شناسایی می‌کند.
- گسترده‌ترین بخش از ذخیره دانشی ما را تشکیل می‌دهد.	ثالثاً قدرت دفاع از حقایق موجود در شناخت عمومی را پیدا می‌کند.
- انسان‌ها از این نوع دانش استفاده بیشتری می‌کنند اما کم‌تر به آن می‌اندیشند.	- این دانش در تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی نیز رشد و توسعه پیدا می‌کند؛ یعنی هر وقت در جامعه مسئله خاصی مطرح می‌شود، زمینه لازم برای پیدایش و رشد دانش علمی نسبت به آن مسئله نیز فراهم می‌شود.
- این نوع دانش به اندازه هوا برای بدن انسان لازم و ضروری است ولی اغلب از آن غافلیم.	- افرادی که شناخت علمی نسبت به دانش عمومی دارند، به شناخت دقیق علمی این مشکلات می‌پردازند و می‌کوشند تا راهکارهای صحیح برای حل آن‌ها را شناسایی کنند.
- این نوع دانش را هنگام تعامل با یکدیگر استفاده می‌کنیم.	

مثال ویژگی دانش عمومی: اگر به کنش‌های روزمره خود مثل: راه رفتن، احوال‌پرسی و ... توجه کنیم، شاید در نگاه اول گمان کنیم بدون آگاهی و دانش انجام می‌شوند اما این گونه نیست. این مسئله زمانی مشخص می‌شود که مثلاً به یک میهمانی دعوت شویم؛